

RAPPORT

**GRENSOVERSCHRIJDEND
GEDRAG OP HET WERK
2023**

ANALYSE BIJ WERKNEMERS EN
ZELFSTANDIGE ONDERNEMERS
OP BASIS VAN DE VLAAMSE
WERKBAARHEIDSMONITOR
2016-2023

**WERKBAAR
WERK!**

Vlaanderen
verbeelding werkt

Dit onderzoek kreeg de financiële steun van de Vlaamse minister bevoegd voor Werk

Rapport van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen/Stichting Innovatie & Arbeid,
Wetstraat 34-36, 1040 Brussel - W www.serv.be/stichting - T +32 2 209 01 11 - E info@serv.be

Bij gebruik van gegevens en informatie uit dit rapport wordt een correcte bronvermelding op prijs gesteld.

Publicatiedatum 19 juni 2024

Contactpersoon	Ria Bourdeaud'hui	rbourdeaudhui@serv.be
	Miet Lamberts	mlamberts@serv.be
	Stefanie Notebaert	snotebaert@serv.be
	Stephan Vanderhaeghe	svanderhaeghe@serv.be

Inhoud

Samenvatting	4
Inleiding	6
1. Grensoverschrijdend gedrag op het werk bij werknemers in Vlaanderen	8
1.1 Hoeveel werknemers in Vlaanderen werden slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag?	8
1.2 Risicogroepen voor grensoverschrijdend gedrag bij werknemers?	12
2. Grensoverschrijdend gedrag op het werk bij zelfstandige ondernemers in Vlaanderen.	21
2.1 Hoeveel zelfstandige ondernemers in Vlaanderen werden slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag?	21
2.2 Risicogroepen voor grensoverschrijdend gedrag bij zelfstandige ondernemers	24
Referenties	31
Lijst met figuren en tabellen	32

Samenvatting

Grensoverschrijdend gedrag op het werk bij werknemers (2016-2023)

Ongeveer een kwart (24,5%) van de werknemers in Vlaanderen geeft in 2023 aan dat ze in de afgelopen 12 maanden (minstens eenmalig) het slachtoffer werden van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk. Dat zijn ongeveer 627.000 werknemers per jaar. Intimidatie of bedreiging komt het meest voor (17,9% of ongeveer 458.000 werknemers), gevolgd door pestgedrag (9,7% of ongeveer 248.000 werknemers), lichamelijk geweld (6,8% of ongeveer 174.000 werknemers) en ongewenst seksueel gedrag (3,6% of ongeveer 92.000 werknemers). In vergelijking met 2016 noteren we een significante toename van het slachtofferpercentage bij lichamelijk geweld, ongewenst seksueel gedrag en intimidatie/bedreiging. Procentueel is de stijging het grootst (50%) voor ongewenst seksueel gedrag waarbij het aandeel slachtoffers toenam van 2,4% tot 3,6%. Voor intimidatie/bedreiging en lichamelijk geweld bedragen de stijgingspercentages respectievelijk 12,6%, en 33,3%. Het aandeel dat slachtoffer werd van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag nam toe van 21,6% tot 24,5%. Vergelijken we 2019 met 2023 dan noteren we enkel een significant verschil voor pestgedrag, met name een daling van 11% tot 9,7%.

Iets meer dan een kwart (27,2%) van de vrouwelijke werknemers geeft in 2023 aan dat ze slachtoffer werden van (één of meerdere vormen van) grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk. Bij de mannen gaat om ongeveer een vijfde (21%). Het verschil tussen mannen en vrouwen is het grootst voor ongewenst seksueel gedrag waarbij respectievelijk 1,1% en 5,6% aanvinken dat ze hier persoonlijk mee geconfronteerd werden tijdens het werk.

Het aandeel werknemers dat slachtoffer werd van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag op het werk, verschilt sterk van sector tot sector. In de gezondheids- en welzijnssectoren signaleren ongeveer vier op de tien grensoverschrijdend gedrag. Ook bij het openbaar bestuur en het onderwijs worden hoge slachtofferpercentages genoteerd (respectievelijk 30,7% en 29,5%). Niet toevallig zijn dit sectoren waar het interpersoonlijk contact meestal een belangrijk onderdeel uitmaakt van de arbeidssituatie van de werknemers.

Grensoverschrijdend gedrag op het werk bij zelfstandige ondernemers (2016-2023)

Ongeveer een zesde (17%) van de zelfstandige ondernemers geeft in 2023 aan dat ze het afgelopen jaar het slachtoffer werden van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag op het werk. Dat zijn omgerekend ongeveer 77.500 zelfstandige ondernemers per jaar. Intimidatie of bedreiging komt het meest voor (14,8% of ongeveer 67.500 zelfstandige ondernemers), gevolgd door pestgedrag (3,6% of ongeveer 16.400 zelfstandige ondernemers), ongewenst seksueel gedrag (3,3% of ongeveer 15.000 zelfstandige ondernemers) en lichamelijk geweld (2,1% of ongeveer 9.600 zelfstandige ondernemers).

Als we de slachtofferpercentages van 2023 vergelijken met de cijfers van 2016 of 2019 dan zien we geen statistische significante verschillen.

Ongeveer één vijfde (21,1%) van de vrouwelijke zelfstandige ondernemers werd slachtoffer van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk. Bij de mannelijke zelfstandige ondernemers was dat met 14,6% beduidend minder. Het verschil is het grootst voor ongewenst seksueel gedrag waarvan 1% van de mannen en 6,7% van de vrouwen slachtoffer werden.

Het aandeel dat slachtoffer werd van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag is het hoogst bij de vrije beroepen waar bijna drie op de tien dit gedrag rapporteert. Sectoren die lager scoren dan het gemiddelde (17%) zijn de intellectuele diensten (10,4%), bouw (10,7%), land- en tuinbouw/visserij/bosexploitatie (11,1%) en transport (13%).

Inleiding

Dit rapport over grensoverschrijdend gedrag op het werk bestaat uit twee delen. Het eerste deel behandelt de problematiek bij werknemers op de Vlaamse arbeidsmarkt en het tweede deel bij zelfstandige ondernemers (in hoofdberoep) in Vlaanderen.

Beide delen zijn gelijkaardig opgebouwd. In een eerste onderdeel gaan we na hoeveel werknemers/zelfstandige ondernemers in 2023 rapporteren dat ze het slachtoffer waren van grensoverschrijdend gedrag op het werk. Het kan gaan om lichamelijk geweld, ongewenst seksueel gedrag, pestgedrag of intimidatie/bedreiging tijdens het werk. We kijken ook welke verschillen er zijn met de situatie in 2016 en 2019. In een tweede onderdeel gaan we na welke verschillen er zijn in de blootstelling aan grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk naar een aantal persoonskenmerken (geslacht, leeftijd, opleidingsniveau), kenmerken van het werk en de sector.

Methodologische noot

De Vlaamse werkbaarheidsmonitor is een meetsysteem dat door de Stichting Innovatie & Arbeid ontwikkeld werd. Deze monitor brengt de ontwikkelingen in de kwaliteit van de arbeid of werkbaarheid in kaart. Het systeem is gebaseerd op grootschalige, driejaarlijkse (sinds 2019 vierjaarlijks), cross-sectionele surveys bij werknemers en zelfstandige ondernemers op de Vlaamse arbeidsmarkt. De methodologie van de werkbaarheidsmonitor is uitvoerig beschreven in een methodologische nota (Bourdeaud'hui, Lamberts, Notebaert & Vanderhaeghe, 2024).

In dit rapport wordt voor de analyses gebruik gemaakt van de databestanden van 2016, 2019 en 2023. In 2016 werden 30.000 werknemers en 10.000 zelfstandige ondernemers aangeschreven en dat gaf een bruikbare respons van respectievelijk 11.181 en 2.615 eenheden. In 2019 werd de steekproef verhoogd naar 40.000 werknemers en 12.000 zelfstandige ondernemers en konden respectievelijk 13.160 en 2.882 bruikbare antwoorden verwerkt worden. In 2023 werden 40.000 werknemers en 12.000 zelfstandige ondernemers aangeschreven en konden respectievelijk 8.901 en 1.788 records verwerkt worden.

Werkbaarheid (gemeten in termen van werkstress, motivatie, leerkansen en werk-privé-balans) vormt de kern van de monitor maar er wordt ook gepeild naar andere kenmerken van de arbeidssituatie, zoals de taakeisen, de regelmogelijkheden, de fysieke belasting en de confrontatie met grensoverschrijdend gedrag.

Dit rapport zoomt in op de problematiek van **grensoverschrijdend gedrag op het werk bij werknemers en zelfstandige ondernemers**.

In de werkbaarheidsenquête wordt hierover (zowel aan werknemers als zelfstandige ondernemers) de volgende vraag gesteld:

17. Hoe dikwijls was u in de afgelopen 12 maanden op het werk slachtoffer van ...?

Kruis telkens één vakje aan

	<i>altijd</i>	<i>vaak</i>	<i>soms</i>	<i>nooit</i>
lichamelijk geweld?	☐	☐	☐	☐
ongewenst seksueel gedrag?	☐	☐	☐	☐
pesten?	☐	☐	☐	☐
intimidatie of bedreiging?	☐	☐	☐	☐

We spreken in dit rapport over grensoverschrijdend gedrag als de respondent aangeeft dat hij of zij in de afgelopen 12 maanden een enkele keer of meer (dus: soms, vaak of altijd) het slachtoffer werd van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag die in de keuzelijst opgesomd zijn (lichamelijk geweld, ongewenst seksueel gedrag, pestgedrag, intimidatie/bedreiging). Een beperking bij deze vraagstelling is dat we geen onderscheid kunnen maken tussen 'interne' en 'externe' vormen van ongewenst gedrag. In het eerste geval gaat het om grensoverschrijdend gedrag door een medewerker uit het bedrijf of de organisatie (bijvoorbeeld een collega of vennoot), in het tweede geval gaat het om grensoverschrijdend gedrag door 'externen' zoals bijvoorbeeld klanten, leerlingen of patiënten.

Verschuivingen tussen de meetpunten en verschillen tussen deelgroepen (bijvoorbeeld het verschil tussen het aandeel mannen en vrouwen dat gepest werd op het werk) die in het rapport als significant/niet significant aangeduid worden zijn gebaseerd op een verschiltoets (chi-kwadraat) waarbij een overschrijdingskans (p waarde) van 5% gehanteerd wordt.

1. Grensoverschrijdend gedrag op het werk bij werknemers in Vlaanderen

In dit eerste deel gaan we na hoeveel werknemers in Vlaanderen het slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag (lichamelijk geweld, ongewenst seksueel gedrag, pestgedrag, intimidatie/bedreiging) en kijken we welke verschillen er zijn in de blootstelling aan grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk naar een aantal persoonskenmerken (geslacht, leeftijd), de beroepsgroep, een aantal kenmerken van het werk en de sector.

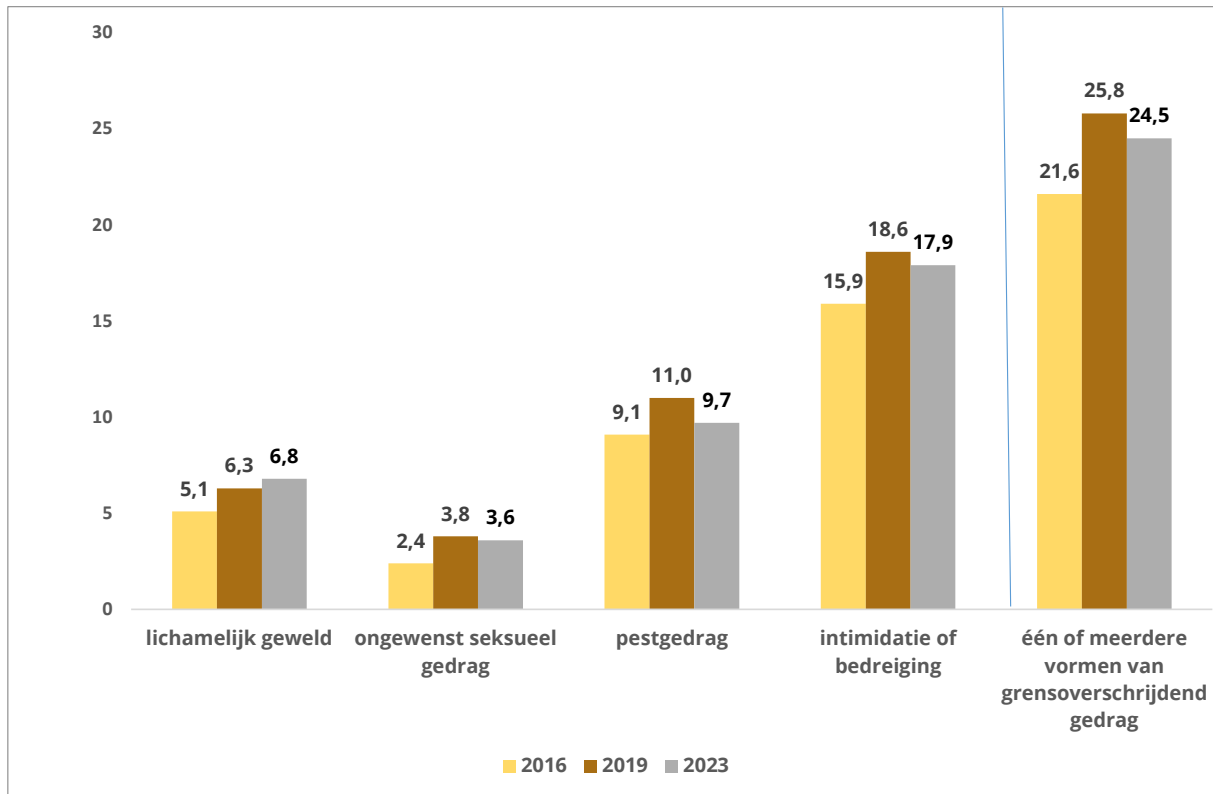
1.1 Hoeveel werknemers in Vlaanderen werden slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag?

In dit eerste onderdeel gaan we na hoeveel werknemers in Vlaanderen het slachtoffer werden van een of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk. We vergelijken de situatie van 2023 met deze van 2019 en 2016.

Ongeveer een kwart (24,5%) van de werknemers in Vlaanderen geeft in 2023 aan dat ze in de afgelopen 12 maanden (minstens eenmalig) het slachtoffer werden van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk (figuur 1). Dat zijn ongeveer 627.000 werknemers per jaar. Intimidatie of bedreiging komt het meest voor (17,9% of ongeveer 458.000 werknemers), gevolgd door pestgedrag (9,7% of ongeveer 248.000 werknemers), lichamelijk geweld (6,8% of ongeveer 174.000 werknemers) en ongewenst seksueel gedrag (3,6% of ongeveer 92.000 werknemers).

Figuur 1: procent van werknemers die slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2016/2019/2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers 2016/2019/2023

In vergelijking met 2016 noteren we een significante toename van het slachtofferpercentage bij lichamelijk geweld, ongewenst seksueel gedrag en intimidatie/bedreiging. Procentueel is de stijging het grootst (50,0%) voor ongewenst seksueel gedrag waarbij het aandeel slachtoffers toenam van 2,4% tot 3,6%. Voor intimidatie/bedreiging en lichamelijk geweld bedragen de stijgingspercentages respectievelijk 12,6%, en 33,3%. Voor pestgedrag stellen we geen significante verschuiving vast ten opzichte van 2016.

Het aandeel dat slachtoffer werd van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag nam significant toe met 13,4%, nl. van 21,6% tot 24,5%.

Vergelijken we 2019 met 2023 dan noteren we enkel een significant verschil voor pestgedrag, met name een daling van 11,0% tot 9,7%.

Van de werknemers die slachtoffer werden van pestgedrag of intimidatie/bedreiging rapporteert in 2023 bijna één op de zeven dat dit op regelmatige basis gebeurde. Bij de slachtoffers van lichamelijk geweld en ongewenst seksueel gedrag gaat het om respectievelijk 13,2% en 5,6% van de slachtoffers die aangeven dat het om regelmatige incidenten ging.

Tabel 1: percentage en raming van het aantal werknemers die sporadisch of regelmatig het slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag op het werk, 2023

slachtofferfrequentie	lichamelijk geweld		ongewenst seksueel gedrag		pestgedrag		intimidatie of bedreiging	
	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal
sporadisch (soms)	5,9	150900	3,4	87000	8,2	209700	15,1	386200
regelmatig (vaak, altijd)	0,9	23000	0,2	5100	1,5	38400	2,8	71600

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers 2023

In tabel 2 en figuur 2 kunnen we meer in detail aflezen hoeveel werknemers tijdens het voorbije jaar slachtoffer werden van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk. 13,9% rapporteert slachtoffer geweest te zijn van één vorm van grensoverschrijdend gedrag, hetzij lichamelijk geweld, hetzij ongewenst seksueel gedrag, hetzij pestgedrag of intimidatie/bedreiging. 8,1% rapporteert een combinatie van twee vormen van grensoverschrijdend gedrag, 1,9% een combinatie van drie vormen van grensoverschrijdend gedrag en 0,5% geeft aan slachtoffer geweest te zijn van alle vier genoemde vormen van grensoverschrijdend gedrag. Van alle werknemers die geconfronteerd werden met grensoverschrijdend gedrag, geeft 43,0% aan dat ze te maken hadden met meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag. Intimidatie/bedreiging wordt bijvoorbeeld vaak samen gerapporteerd met pestgedrag, lichamelijk geweld en/of ongewenst seksueel gedrag. Van alle slachtoffers van lichamelijk geweld geeft bijvoorbeeld meer dan de helft (61,9%) aan ook geïntimideerd of bedreigd geweest te zijn.

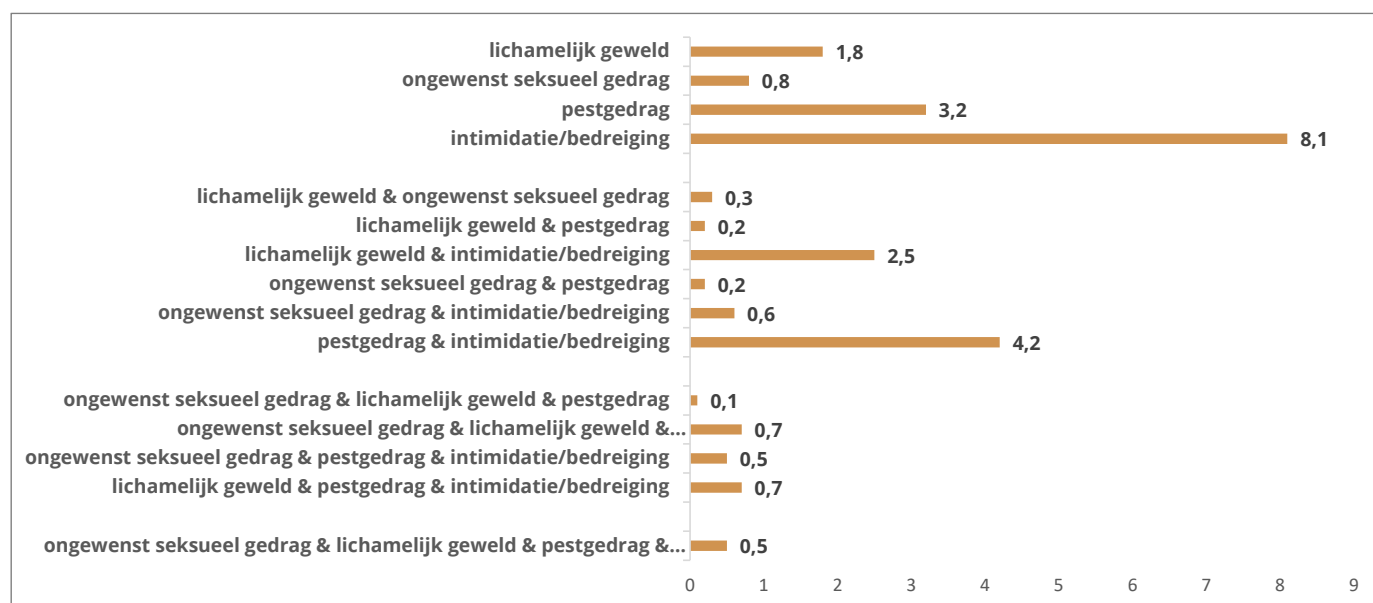
Een belangrijke kanttekening is dat we niet kunnen weten in welke mate de werknemers die aangeven dat ze het slachtoffer werden van meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag, het effectief over verschillende incidenten hebben. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat mensen die rapporteren dat zij het slachtoffer werden van lichamelijk geweld voor hetzelfde incident ook aangeven dat ze gepest of geïntimideerd werden. Zo is het ook best mogelijk dat ongewenst seksueel gedrag gepaard gaat met lichamelijk geweld en door de respondent (terecht) dubbel gerapporteerd wordt.

Tabel 2: slachtoffers van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag op het werk, % van werknemers, 2023

	N	%	% totaal
geen slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag	6661		75,5
lichamelijk geweld	160	13,0	1,8
ongewenst seksueel gedrag	68	5,5	0,8
pestgedrag	285	23,2	3,2
intimidatie/bedreiging	716	58,3	8,1
subtotaal	1229	100	13,9
lichamelijk geweld & ongewenst seksueel gedrag	23	3,2	0,3
lichamelijk geweld & pestgedrag	22	3,1	0,2
lichamelijk geweld & intimidatie/bedreiging	224	31,5	2,5
ongewenst seksueel gedrag & pestgedrag	18	2,5	0,2
ongewenst seksueel gedrag & intimidatie/bedreiging	53	7,4	0,6
pestgedrag & intimidatie/bedreiging	372	52,2	4,2
subtotaal	712	100	8,1
ongewenst seksueel gedrag & lichamelijk geweld & pestgedrag	5	3,0	0,1
ongewenst seksueel gedrag & lichamelijk geweld & intimidatie/bedreiging	60	35,7	0,7
ongewenst seksueel gedrag & pestgedrag & intimidatie/bedreiging	45	26,8	0,5
lichamelijk geweld & pestgedrag & intimidatie/bedreiging	58	34,5	0,7
subtotaal	168	100	1,9
ongewenst seksueel gedrag & lichamelijk geweld & pestgedrag & intimidatie/bedreiging	48		0,5
algemeen totaal	8818		100

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers 2023

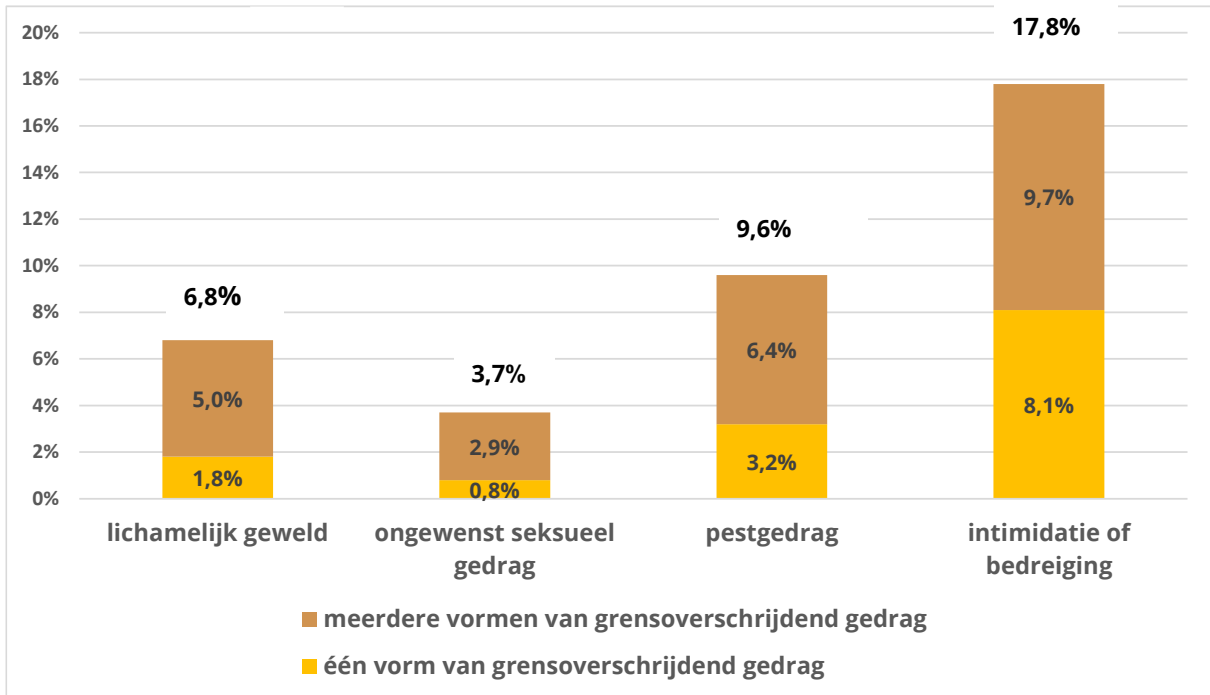
Figuur 2: slachtoffers van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag, % werknemers, 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers 2023

Figuur 3 laat zien dat bij elke vorm van grensoverschrijdend gedrag de meerderheid van de slachtoffers aangeeft dat er van meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag sprake is. Zo bijvoorbeeld zien we dat van de 9,6% die pestgedrag rapporteren er 6,4 % zijn die naast pestgedrag nog één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag rapporteren.

Figuur 3: confrontatie met één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag, % werknemers, 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers 2023

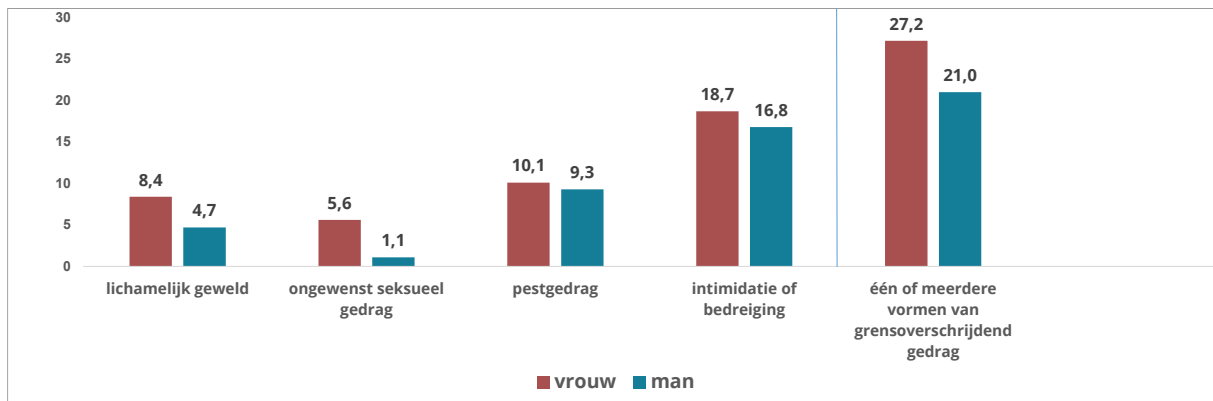
1.2 Risicogroepen voor grensoverschrijdend gedrag bij werknemers?

In het tweede onderdeel kijken we welke verschillen er bij werknemers zijn in de blootstelling aan grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk, naar een aantal persoonskenmerken (geslacht en leeftijd), kenmerken van het werk en de sector.

1.2.1 Grensoverschrijdend gedrag bij werknemers naar leeftijd en geslacht.

Iets meer dan een kwart (27,2%) van de vrouwelijke werknemers geeft in 2023 aan dat ze slachtoffer werden van (één of meerdere vormen van) grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk. Bij de mannen gaat dit om ongeveer een vijfde (21%). Het verschil tussen mannen en vrouwen is het grootst voor ongewenst seksueel gedrag waarbij respectievelijk 1,1% en 5,6% aanvinken dat ze hier persoonlijk mee geconfronteerd werden tijdens het werk. Verhoudingsgewijs werden ook meer vrouwen dan mannen het slachtoffer van intimidatie/bedreiging (18,7% versus 16,8%) en van lichamelijk geweld (8,4% versus 4,7%). Voor pestgedrag is het verschil tussen mannen en vrouwen statistisch niet significant. Bij beide groepen werd ongeveer één op de tien geconfronteerd met (sporadisch of regelmatig) pestgedrag.

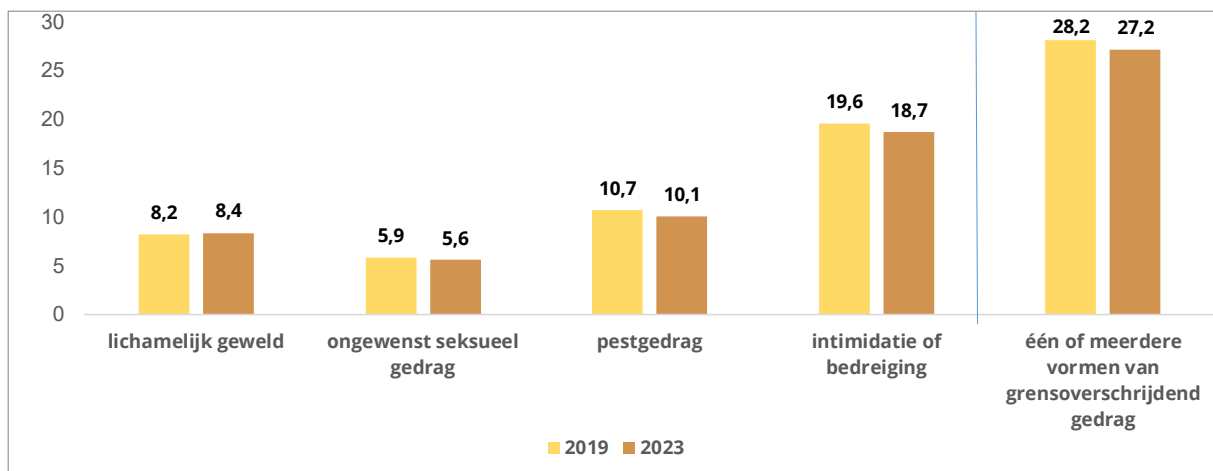
Figuur 4: % van mannen en vrouwen die als werknemer slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers 2023

Bij de vrouwelijke werknemers noteren we tussen 2019 en 2023 geen significante verschillen tussen de slachtofferpercentages. Bij de mannelijke werknemers is dat wel het geval. Hier zien we een significante toename van het aandeel slachtoffers van lichamelijk geweld (van 3,8% tot 4,7%) en een significante daling van het percentage dat slachtoffer werd van pestgedrag op het werk (van 11,4% tot 9,3%).

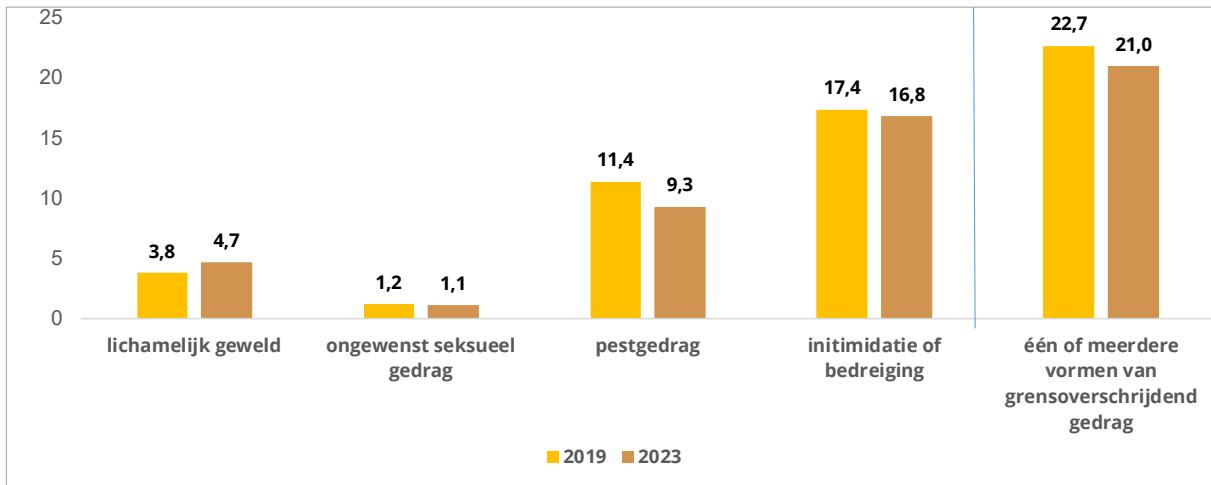
Figuur 5: % van vrouwen die als werknemer slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2019-2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers 2019-2023

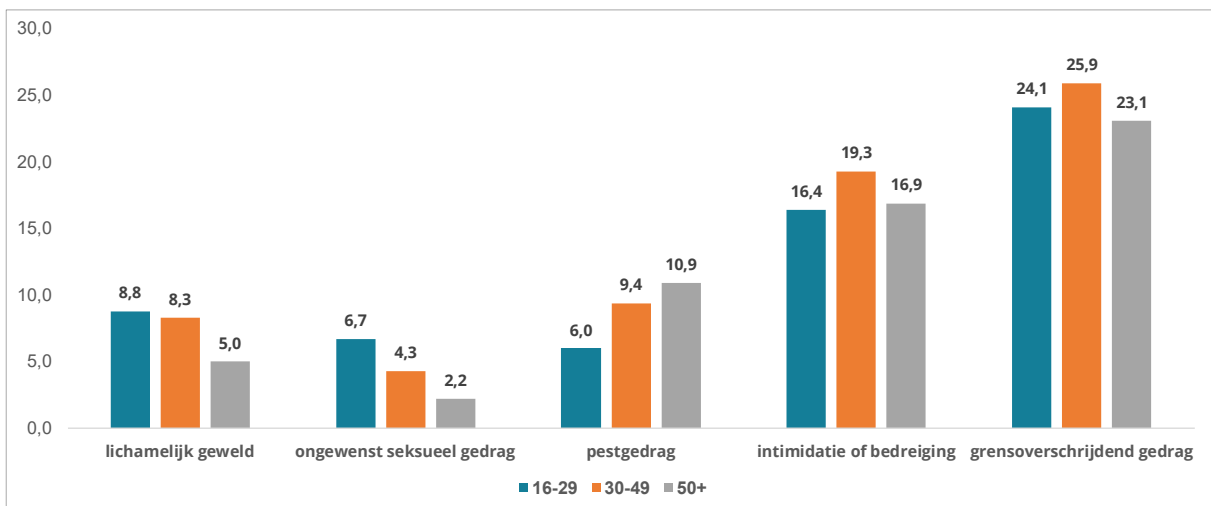
Figuur 6: % van mannen die als werknemer slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2019-2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers 2019-2023

Naar leeftijd (figuur 7) zijn er voor elke vorm van grensoverschrijdend gedrag significante verschillen tussen de leeftijdsgroepen 16-29, 30-49 en 50+. Voor lichamelijk geweld en ongewenst seksueel gedrag zien we een daling van het slachtofferpercentage van de jongste tot oudste groep. Omgekeerd noteren we een toename met de leeftijd voor pestgedrag; bij de 50+ers zijn er bijna dubbel zoveel werknemers (10,9%) die geconfronteerd werden met pestgedrag tijdens het werk dan bij de leeftijdsgroep 16-29 jaar (6%). Intimidatie of bedreiging komt het meest voor bij de dertig- en veertigers. Ongeveer een vijfde (19,3%) van deze werknemers geeft aan slachtoffer geweest te zijn van intimidatie of bedreiging. Bij de jongste groep is dat 16,4% en bij de 50+ers gaat het om 16,9%.

Figuur 7: grensoverschrijdend gedrag naar leeftijd, 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers 2023

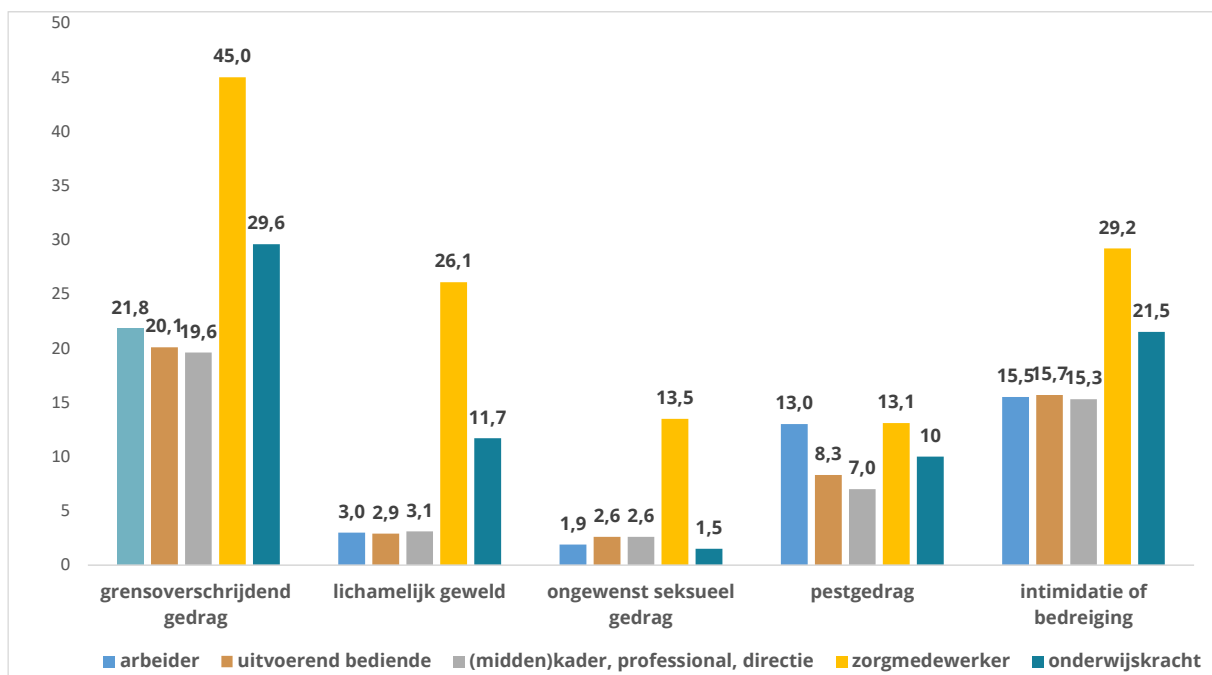
1.2.2 Grensoverschrijdend gedrag bij werknemers naar beroepsgroep en kenmerken van de job.

Van alle zorgmedewerkers werden meer dan vier op de tien (45%) het slachtoffer van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag op het werk. Bij de onderwijskrachten was dat ongeveer drie op de tien (29,6%) en bij de andere beroepsgroepen ongeveer twee op de tien. Vooral voor de confrontatie met lichamelijk geweld en seksueel ongewenst gedrag is er een groot verschil tussen zorgmedewerkers en andere medewerkers. Bij de zorgmedewerkers werd iets meer dan een kwart (26,1%) het slachtoffer van lichamelijk geweld, bij de onderwijsmedewerkers was dat 11,7% en bij de andere werknemers ongeveer 3%. Bij de zorgmedewerkers signaleert 13,5% slachtoffer geweest te zijn van seksueel ongewenst gedrag, bij de andere werknemers schommelt dat rond 2%procent.

Arbeiders en zorgmedewerkers worden meer dan anderen met pestgedrag geconfronteerd op het werk. 13% van deze werknemers signaleert pestgedrag, bij onderwijskrachten gaat het om 10%, bij uitvoerend bedienden om 8,3% en bij (midden)kader en directieleden om 7%.

Het aandeel dat te maken had met intimidatie of bedreiging is het hoogst bij de zorgmedewerkers (29,2%), gevolgd door de onderwijsmedewerkers (21,5%) Bij arbeiders, uitvoerend bedienden en (midden)kader/professionals en directieleden gaat het om 15 à 16%.

Figuur 8: grensoverschrijdend gedrag naar beroepsgroep, % van werknemers, 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers 2023

Bij deeltijders is er een iets grotere groep die geconfronteerd werd met lichamelijk geweld (7,8%) en ongewenst seksueel gedrag (4,5%). Bij voltijders gaat het om respectievelijk 6,3% en 3,2%.

We stellen geen significante verschillen vast tussen werknemers met een vast of een tijdelijk contract.

Bij leidinggevend is er een iets groter deel (19,4%) dan bij niet-leidinggevend (17,3%) dat met intimidatie of bedreiging te maken had. Omgekeerd zijn er meer niet-leidinggevend (7,3%) dan leidinggevend (5,2%) die met lichamelijk geweld geconfronteerd werden.

Bij werknemers die frequent overwerken zijn er beduidend meer slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag dan bij werknemers die niet of sporadisch overwerken (30,2% versus 20%). Voor elke vorm van grensoverschrijdend gedrag noteren we hogere slachtofferscores bij frequent overwerk. Hetzelfde beeld zien we bij werknemers die al dan niet nachtwerk presteren. Bij werknemers met nachtwerk zijn er bijna dubbel zoveel slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag (39,7% versus 22,2%).

Bij werknemers die frequent telewerken zijn er beduidend minder slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag (14,4% versus 20,7% bij beperkt telewerk en 29,9% bij afwezigheid van telewerk). Een hypothese zou kunnen zijn dat er door het telewerk sowieso minder risico aan blootstelling aan grensoverschrijdend gedrag op het werk is. Wellicht heeft het echter meer te maken met het type job van telewerkers en niet-telewerkers. Zo zien we bijvoorbeeld dat bij de meest kwetsbare beroepsgroep voor grensoverschrijdend gedrag, met name de zorgmedewerkers (zie figuur 8), slechts 6,4% beperkt of frequent kan telewerken (niet in tabel/figuur). Bij (midden)kaders, professional en directieleden is dat 72,3% en bij uitvoerend bedienden bijna de helft (48%).

Naar organisatieomvang zien we dat grensoverschrijdend gedrag minder voor komt in kleinere dan in grotere ondernemingen. In ondernemingen met minder dan tien werknemers werd ongeveer een zesde van de werknemers geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag, terwijl dat bij grotere ondernemingen of organisaties ongeveer een kwart is.

Tabel 3 : aandeel slachtoffers van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag naar kenmerken van de job, werknemers, 2023

	grensoverschrijdend gedrag	lichamelijk geweld	ongewenst seksueel gedrag	pestgedrag	intimidatie of bedreiging
Arbeidstijd					
voltijds	23,9	6,3	3,2	9,6	18,0
deeltijds	25,7	7,8	4,5	10,1	17,6
Type contract					
vast contract	24,4	6,8	3,6	9,7	17,9
tijdelijk contract	25,6	6,2	4,0	10,8	17,3
Arbeidsverhouding					
leidinggevend	24,3	5,2	3,2	9,0	17,4
niet leidinggevend	24,4	7,3	3,8	9,9	17,3
Overwerk					
geen of sporadisch overwerk	20,0	4,6	3,0	9,1	13,7
frequent overwerk	30,2	9,6	4,4	10,5	23,2
Nachtwerk					
geen nachtwerk	22,2	5,3	3,1	9,1	15,8
nachtwerk (soms, vaak, altijd)	39,7	17,1	7,1	13,6	32,0
Telewerk					
geen telewerk	29,9	10,1	4,8	11,9	21,4
beperkt telewerk	20,7	4,7	2,4	8,1	16,3
frequent telewerk	14,4	0,6	1,8	5,4	11,3
Organisatieomvang					
< 10 werknemers	16,0	2,0	2,7	6,5	11,5
10-99 werknemers	24,4	7,2	3,0	9,2	17,5
100 of meer werknemers	25,6	7,3	4,1	10,4	19,0

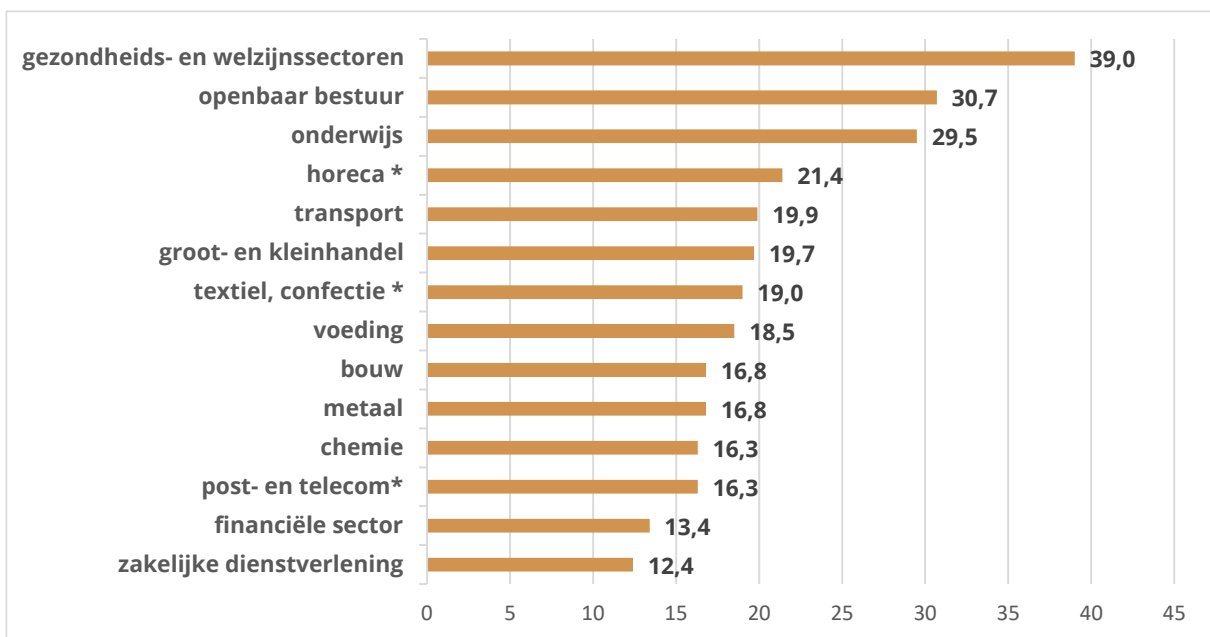
Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: cijfers in het vet wijzen op een significant verschil (Pearson chi²; p < 0,05) tussen de deelgroepen.

1.2.3 Grensoverschrijdend gedrag bij werknemers naar sector

Het aandeel werknemers dat slachtoffer werd van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag op het werk, verschilt sterk van sector tot sector. In figuur 9 kunnen we zien dat in de gezondheids- en welzijnssectoren ongeveer vier op de tien grensoverschrijdend gedrag signaleren. Ook bij het openbaar bestuur en het onderwijs worden hoge slachtofferpercentages genoteerd (respectievelijk 30,7% en 29,5%). Niet toevallig zijn dit sectoren waar het interpersoonlijk contact meestal een belangrijk onderdeel uitmaakt van de arbeidssituatie van de werknemers.

Figuur 9: : aandeel slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag naar sector, % van werknemers, 2023

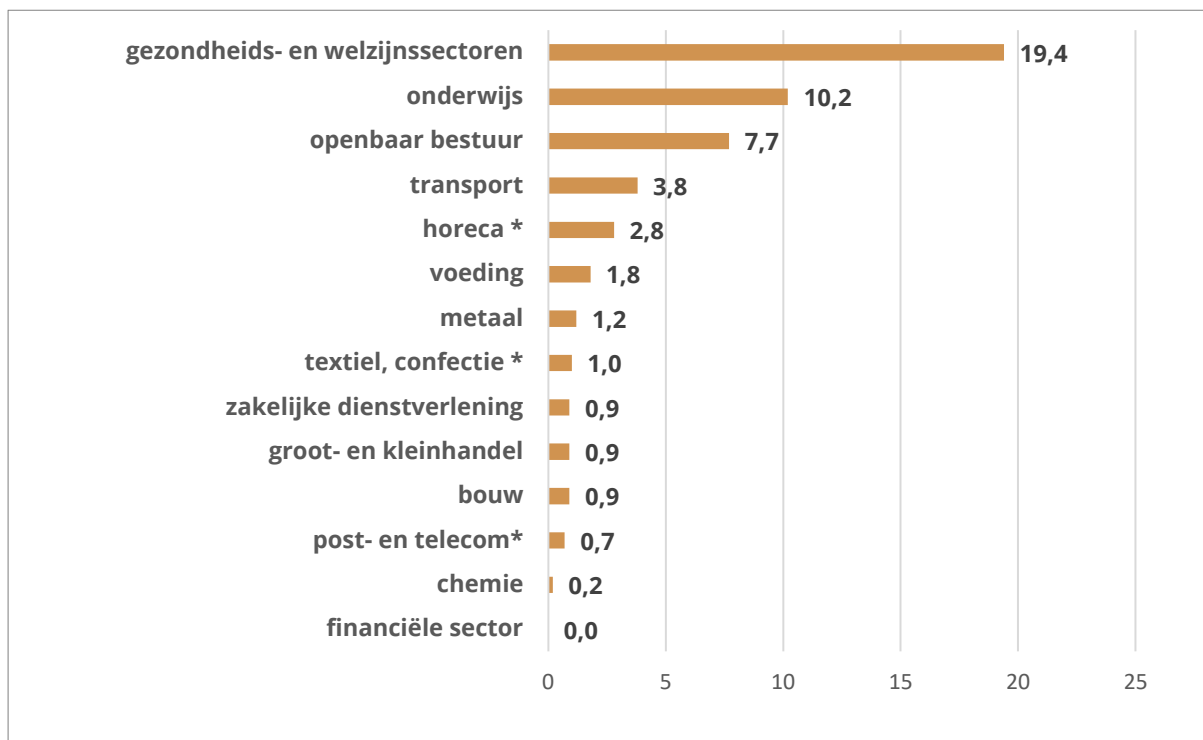

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: bij sectoren met * zijn er minder dan 200 waarnemingen en dienen de cijfers dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

De sectoren met de hoogste slachtofferscores voor lichamelijk geweld zijn de gezondheids- en welzijnssectoren (19,4%), het onderwijs (10,2%) en het openbaar bestuur (7,7%). Sectoren met veel gunstiger cijfers (minder dan 1%) zijn de zakelijke diensten, groot-en kleinhandel, bouw, post- en telecommunicatie, chemie en de financiële sector.

Figuur 10: aandeel slachtoffers van lichamelijk geweld naar sector, % van werknemers, 2023

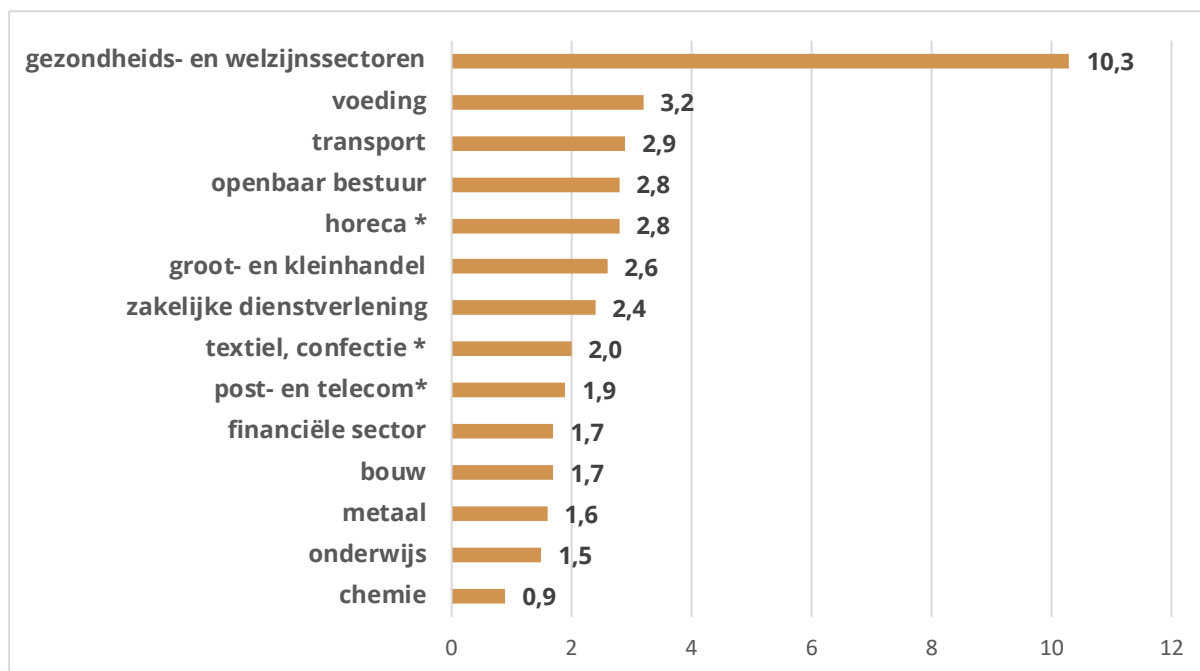
Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: bij sectoren met * zijn er minder dan 200 waarnemingen en dienen de cijfers dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

De gezondheid- en welzijnssectoren zijn afgetekend de meest problematische sectoren voor de blootstelling aan ongewenst seksueel gedrag. Ongeveer één op de tien werknemers in deze sectoren signaleert slachtoffer geweest te zijn van ongewenst seksueel gedrag. In de andere sectoren ligt het slachtoffercijfer onder de drie procent. Enkel de sector voeding vormt hierop een uitzondering (3,2%).

Figuur 11: aandeel slachtoffers van ongewenst seksueel gedrag naar sector, % van werknemers, 2023

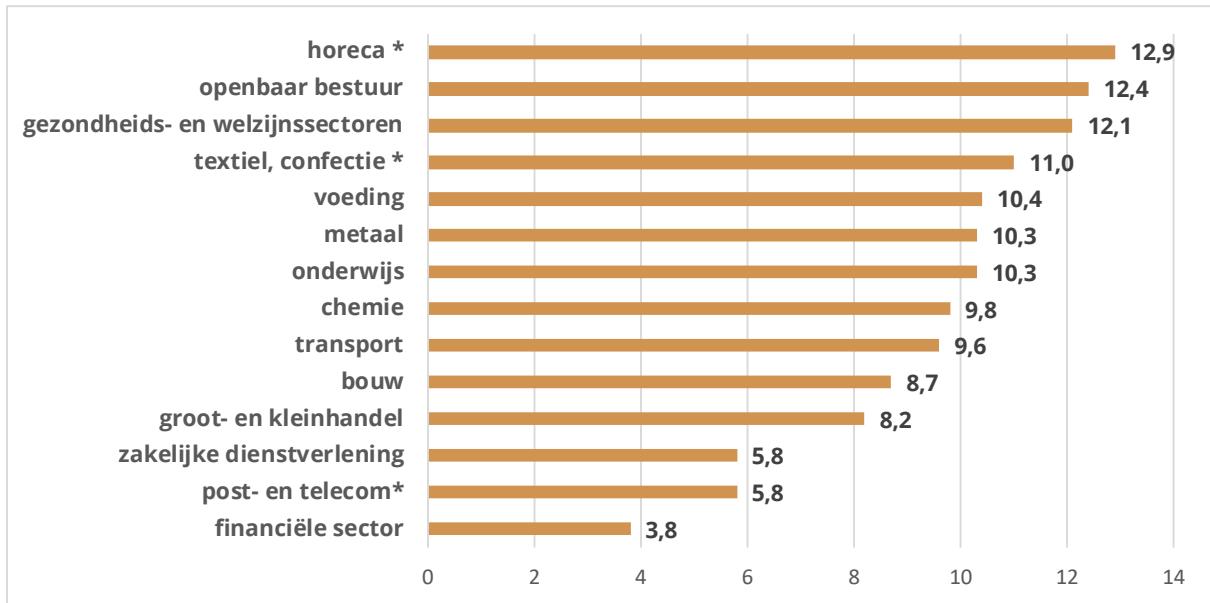

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: bij sectoren met * zijn er minder dan 200 waarnemingen en dienen de cijfers dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Voor pestgedrag (figuur 12) zijn de verschillen tussen de sectoren minder sterk uitgesproken dan voor de andere vormen van grensoverschrijdend gedrag op het werk. De hoogste slachtofferpercentages worden opgetekend in de horeca (12,9%), het openbaar bestuur (12,4%) en de gezondheids- en welzijnssectoren (12,1%). De laagste cijfers noteren we bij de zakelijke diensten (5,8%), post- en telecommunicatie (5,8%) en de financiële sector (3,8%).

Figuur 12: : aandeel slachtoffers van pestgedrag naar sector, % van werknemers,2023

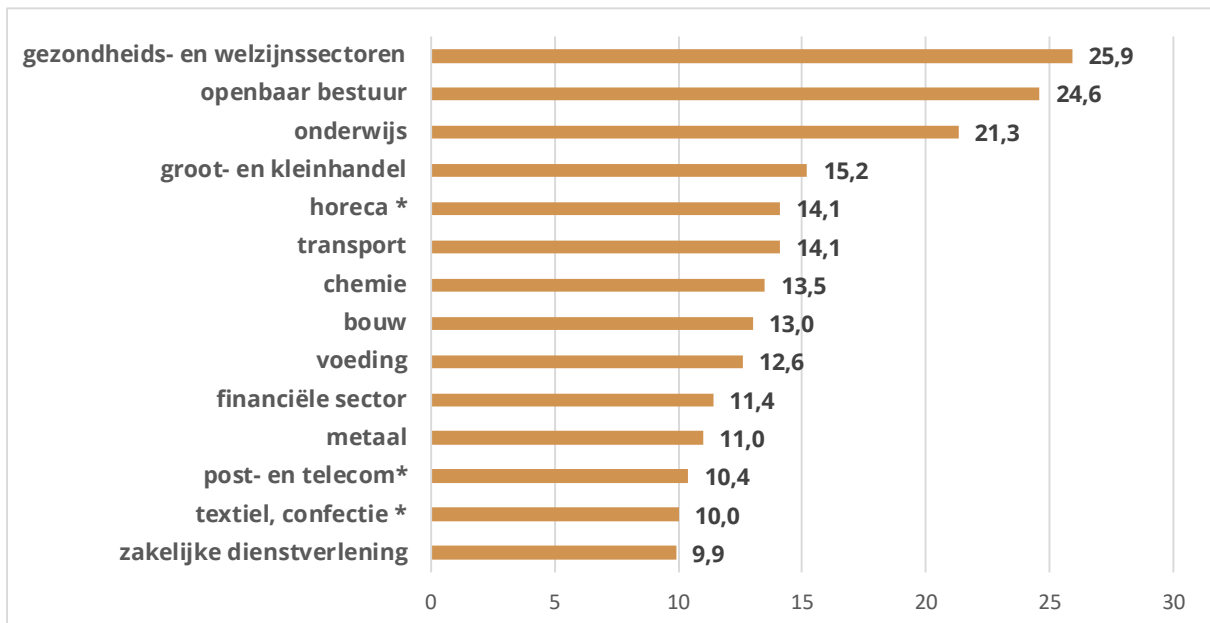

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: bij sectoren met * zijn er minder dan 200 waarnemingen en dienen de cijfers dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

In de onderwijssector, het openbaar bestuur en de gezondheids- en welzijnssectoren werden meer dan 20% van de respondenten het slachtoffer van intimidatie of bedreiging. In de gezondheids- en welzijnssectoren en het openbaar bestuur gaat het zelfs om een kwart van de werknemers. In vrijwel geen enkele sector ligt het percentage onder de 10%.

Figuur 13: aandeel slachtoffers van intimidatie/bedreiging naar sector, % van werknemers,2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: bij sectoren met * zijn er minder dan 200 waarnemingen en dienen de cijfers dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

2. Grensoverschrijdend gedrag op het werk bij zelfstandige ondernemers in Vlaanderen.

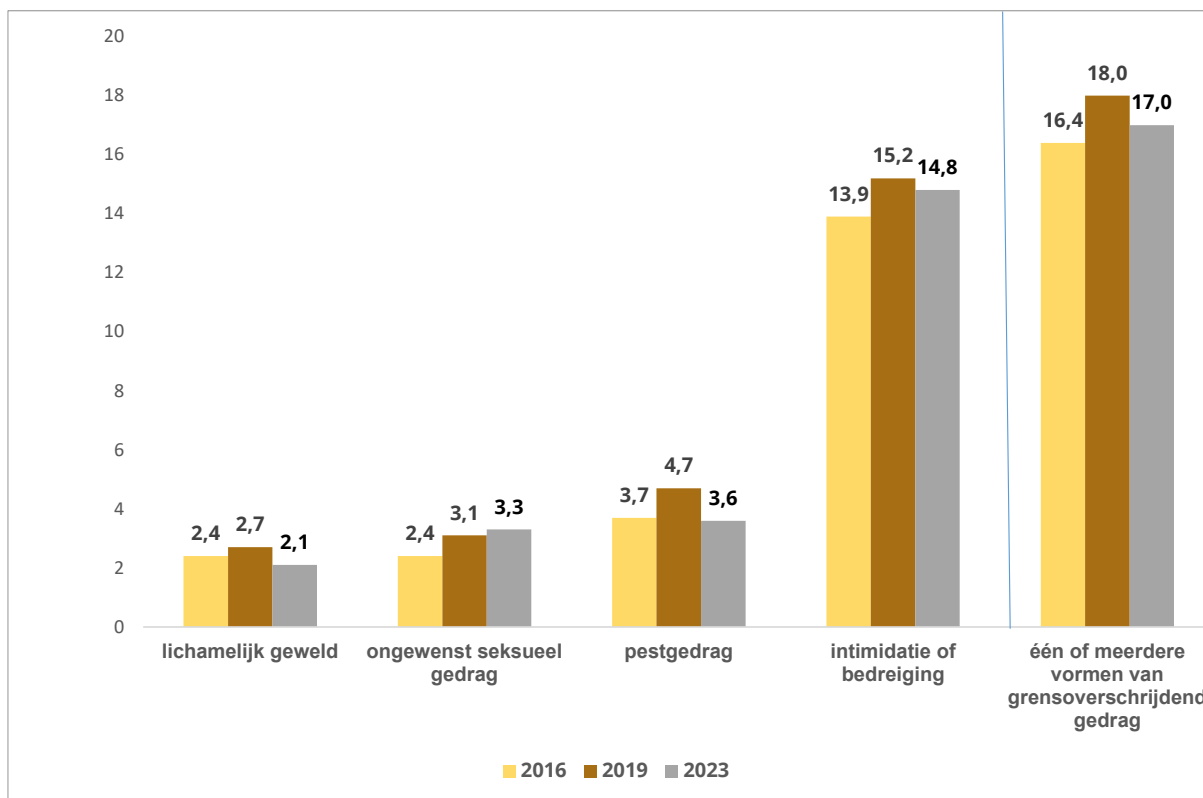
In dit tweede deel gaan we na hoeveel zelfstandige ondernemers (in hoofdberoep) in Vlaanderen het slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag op het werk (lichamelijk geweld, ongewenst seksueel gedrag, pestgedrag, intimidatie/bedreiging) en kijken we welke verschillen er zijn in de blootstelling aan grensoverschrijdend gedrag naar een aantal persoonskenmerken (geslacht, leeftijd, opleidingsniveau), kenmerken van het werk en de sector.

2.1 Hoeveel zelfstandige ondernemers in Vlaanderen werden slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag?

Ongeveer een zesde (17%) van de zelfstandige ondernemers geeft in 2023 aan dat ze het afgelopen jaar het slachtoffer werden van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag op het werk (figuur 14). Dat zijn ongeveer 77.500 zelfstandige ondernemers per jaar. Intimidatie of bedreiging komt het meest voor (14,8% of ongeveer 67.500 zelfstandige ondernemers), gevolgd door pestgedrag (3,6% of ongeveer 16.400 zelfstandige ondernemers), ongewenst seksueel gedrag (3,3% of ongeveer 15.000 zelfstandige ondernemers) en lichamelijk geweld (2,1% of ongeveer 9.600 zelfstandige ondernemers).

Als we de slachtofferpercentages (uit figuur 14) van 2023 vergelijken met de cijfers van 2016 of 2019 dan zien we geen statistische significante verschillen.

Figuur 14: procent van zelfstandige ondernemers die slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2016-2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers, 2016-2023

Van de zelfstandige ondernemers die slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag is er een kleine groep die aangeeft dat het om regelmatige incidenten gaat (tabel 4). Voor ongewenst seksueel gedrag gaat het om 0,2%, van alle zelfstandige ondernemers, voor pestgedrag om 0,4% en voor intimidatie/bedreiging om 1,2%.

Tabel 4: aandeel en raming van het aantal zelfstandige ondernemers die sporadisch of regelmatig slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2023

slachtofferfrequentie	lichamelijk geweld		ongewenst seksueel gedrag		pestgedrag		intimidatie of bedreiging	
	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal
sporadisch (soms)	2,1	9600	3,0	13700	3,2	14600	13,6	62000
regelmatig (vaak, altijd)	0,0	0,0	0,2	900	0,4	1800	1,2	5500

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers, 2023

In tabel 5 en figuur 15 kunnen we aflezen hoeveel zelfstandige ondernemers slachtoffer werden van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk. 11,7% rapporteert slachtoffer geweest te zijn van één vorm van grensoverschrijdend gedrag, hetzij lichamelijk geweld, hetzij ongewenst seksueel gedrag, hetzij pestgedrag of intimidatie/bedreiging. Van alle zelfstandige ondernemers rapporteert 4,3% een combinatie van twee vormen van grensoverschrijdend gedrag, 0,8% een combinatie van drie vormen van grensoverschrijdend gedrag en 0,2% geeft aan geconfronteerd te zijn met alle vier genoemde vormen van grensoverschrijdend gedrag. Van alle slachtoffers geeft drie op de tien (31,5%) aan dat ze met meerdere vormen van

grensoverschrijdend gedrag te maken hadden. Intimidatie/bedreiging wordt bijvoorbeeld vaak samen gerapporteerd met pestgedrag. Van alle zelfstandige ondernemers die gepest werden geeft bijvoorbeeld 77,8% aan ook bedreigd of geïntimideerd geweest te zijn.

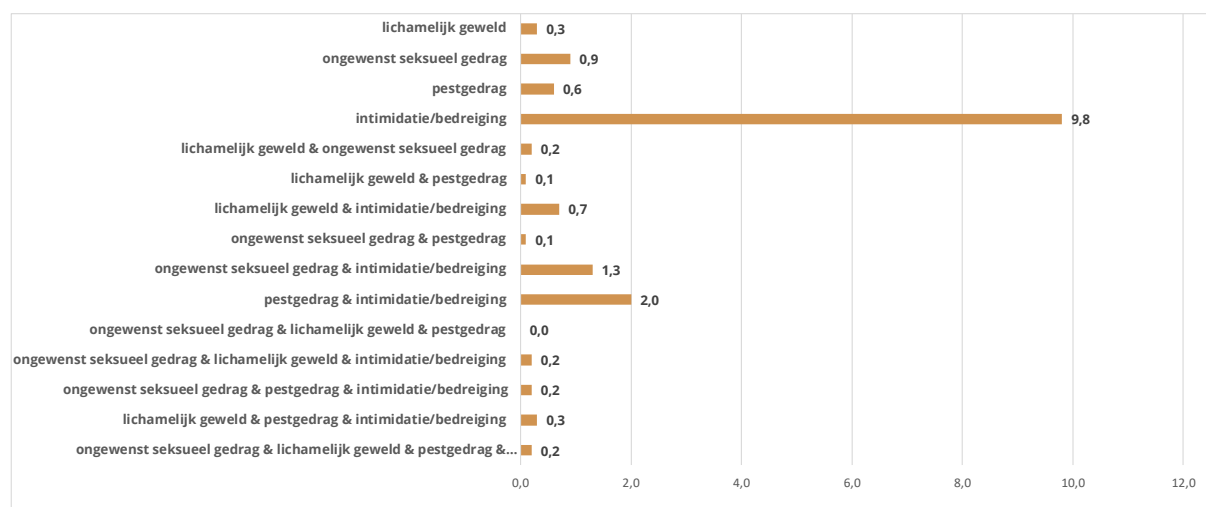
Een belangrijke kanttekening is dat we niet kunnen weten in welke mate de respondenten die aangeven dat ze slachtoffer werden van meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag, het effectief over verschillende incidenten hebben. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat ondernemers die lichamelijk geweld melden, voor hetzelfde incident ook aangeven gepest of geïntimideerd te zijn. Zo is het ook best mogelijk dat ongewenst seksueel gedrag gepaard gaat met lichamelijk geweld en door de respondent (terecht) dubbel gerapporteerd wordt.

Tabel 5: slachtoffers van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag, % zelfstandige ondernemers, 2023

	N	%	% totaal
geen slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag	1474		83,0
lichamelijk geweld	6	2,9	0,3
ongewenst seksueel gedrag	16	7,7	0,9
pestgedrag	11	5,3	0,6
intimidatie/bedreiging	174	84,1	9,8
subtotaal	207	100	11,7
lichamelijk geweld & ongewenst seksueel gedrag	4	5,2	0,2
lichamelijk geweld & pestgedrag	1	1,3	0,1
lichamelijk geweld & intimidatie/bedreiging	12	15,6	0,7
ongewenst seksueel gedrag & pestgedrag	2	2,6	0,1
ongewenst seksueel gedrag & intimidatie/bedreiging	23	29,9	1,3
pestgedrag & intimidatie/bedreiging	35	45,5	2,0
subtotaal	77	100	4,3
ongewenst seksueel gedrag & lichamelijk geweld & pestgedrag	0	0,0	0,0
ongewenst seksueel gedrag & lichamelijk geweld & intimidatie/bedreiging	4	28,6	0,2
ongewenst seksueel gedrag & pestgedrag & intimidatie/bedreiging	4	28,6	0,2
lichamelijk geweld & pestgedrag & intimidatie/bedreiging	6	42,9	0,3
subtotaal	14	100	0,8
ongewenst seksueel gedrag & lichamelijk geweld & pestgedrag & intimidatie/bedreiging	4		0,2
algemeen totaal	1776		100

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers, 2023

Figuur 15 : slachtoffers van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag, procent van zelfstandige ondernemers, 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers, 2023

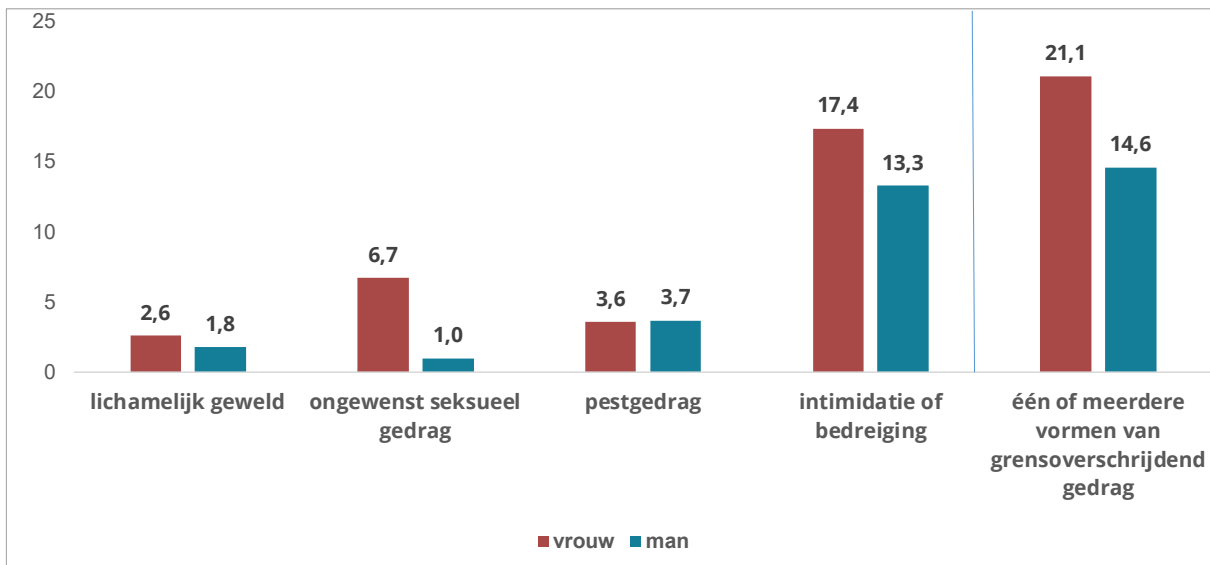
2.2 Risicogroepen voor grensoverschrijdend gedrag bij zelfstandige ondernemers

In het tweede deel kijken we welke verschillen er bij zelfstandige ondernemers zijn in de blootstelling aan grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, kenmerken van het werk en de sector.

2.2.1 Grensoverschrijdend gedrag bij zelfstandige ondernemers naar geslacht en leeftijd.

Ongeveer één vijfde (21,1%) van de vrouwelijke zelfstandige ondernemers werd slachtoffer van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk. Bij de mannelijke zelfstandige ondernemers was dat met 14,6% beduidend minder. Het verschil is het grootst voor ongewenst seksueel gedrag waarvan 1% van de mannen en 6,7% van de vrouwen slachtoffer werden. Verhoudingsgewijs zijn ook meer vrouwen dan mannen het slachtoffer van intimidatie/bedreiging (respectievelijk 17,4% en 13,3%). Voor lichamelijk geweld (resp. 2,6% en 1,8%) en voor pestgedrag (resp. 3,6% versus 3,7%) is er geen significant verschil tussen vrouwen en mannen.

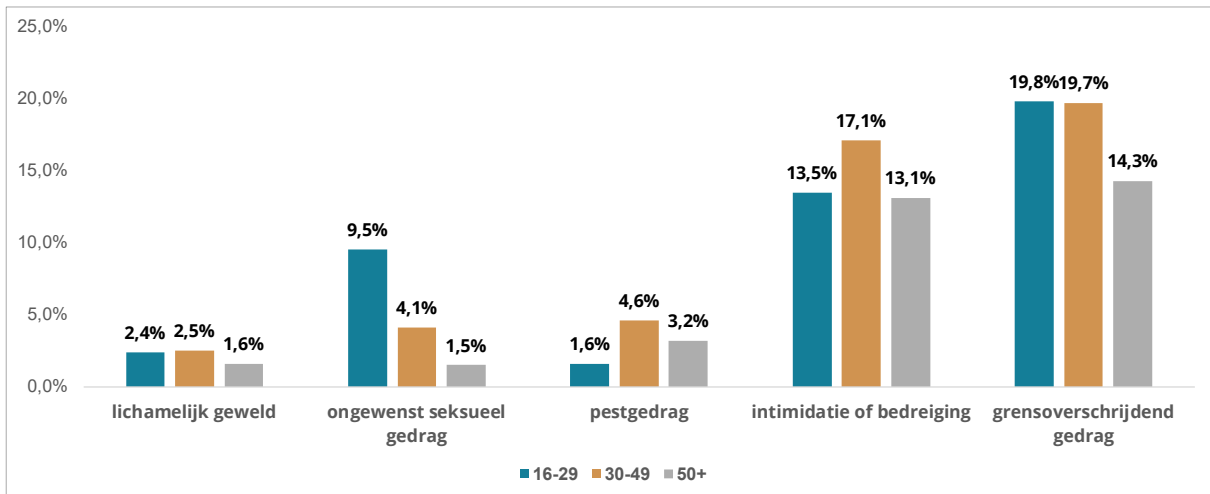
Figuur 16: Procent van mannen en vrouwen die als zelfstandig ondernemer slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk, 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers, 2023

Naar leeftijd blijkt dat er geen significant verschil is tussen de leeftijdsgroepen 16-29, 30-49 en 50+, voor lichamelijk geweld, pestgedrag en intimidatie/bedreiging. Voor ongewenst seksueel gedrag is er wel een duidelijk verschil. Bij de jongste leeftijdsgroep ligt het slachtofferpercentage (9,5%) significant hoger t.o.v. de leeftijdsgroep 30-49 (4,1%) en de 50+ers (1,5%).

Figuur 17: grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk naar leeftijd, procent van zelfstandige ondernemers, 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers, 2023

2.2.2 Grensoverschrijdend gedrag bij zelfstandige ondernemers naar organisatieomvang en werktijd.

Naar organisatieomvang is voor lichamelijk geweld en pestgedrag geen significant verschil tussen de drie deelgroepen (tabel 6). Dat is wel het geval voor ongewenst seksueel gedrag en intimidatie/bedreiging. Bij zelfstandige ondernemers zonder personeel ligt het slachtofferpercentage voor ongewenst seksueel gedrag meer dan dubbel zo hoog dan bij bedrijven/organisaties met één of meerdere personeelsleden. Intimidatie/bedreiging wordt meer gerapporteerd in grotere (10 of meer personeelsleden) bedrijven dan kleinere.

Bij zelfstandige ondernemers die 41 of meer uren per week werken zijn er beduidend meer die intimidatie/bedreiging rapporteren dan bij zelfstandige ondernemers die minder dan 41 uren per week werken. Voor lichamelijk geweld, ongewenst seksueel gedrag en pestgedrag zijn er geen significante verschillen tussen de drie deelgroepen.

Tabel 6: grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk naar organisatieomvang en werktijden, procent van zelfstandige ondernemers, 2023

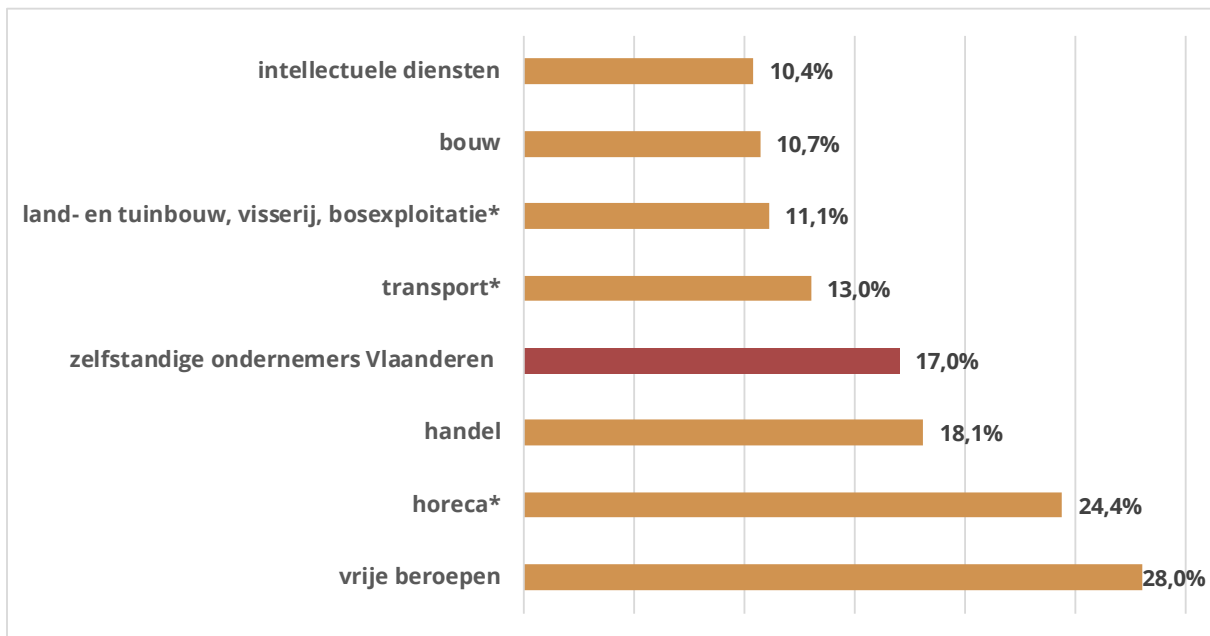
	grensoverschrijdend gedrag	lichamelijk geweld	ongewenst seksueel gedrag	pestgedrag	intimidatie of bedreiging
Organisatieomvang					
geen personeel	16,1%	1,8%	4,1%	3,4%	13,3%
1 tot 9 personeelsleden	17,7%	2,9%	1,8%	3,9%	16,5%
10 of meer personeelsleden	20,7%	0,7%	1,4%	3,4%	19,9%
Werktijden					
<40 u per week	12,2%	2,0%	4,0%	2,4%	8,6%
40-59 u per week	15,8%	1,4%	3,7%	3,1%	13,8%
60 of meer uren per week	20,5%	3,1%	2,5%	4,8%	18,7%

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers, 2023

2.2.3 Grensoverschrijdend gedrag bij zelfstandige ondernemers naar sector

Het aandeel dat slachtoffer werd van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag (figuur 18) is het hoogst bij de vrije beroepen waar bijna drie op de tien dit gedrag rapporteert. Sectoren die lager scoren dan het gemiddelde (17%) zijn de intellectuele diensten (10,4%), bouw (10,7%), land- en tuinbouw/visserij/bosexploitatie (11,1%) en transport (13%).

Figuur 18: grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk naar sector, procent van zelfstandige ondernemers, 2023

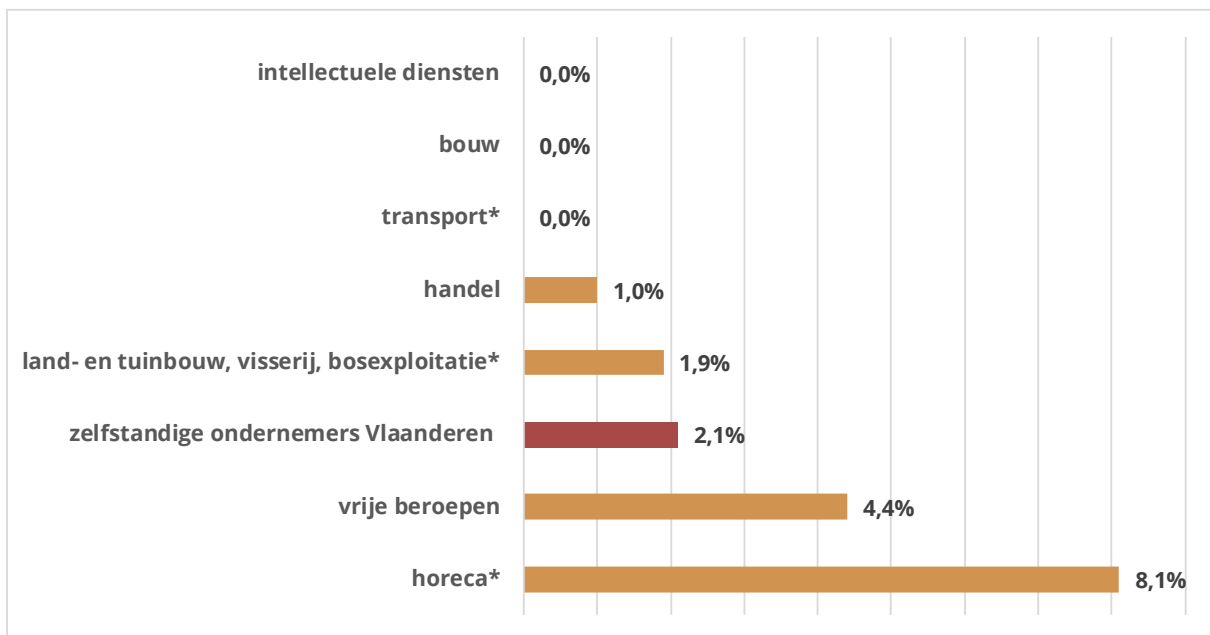

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: bij sectoren met * zijn er minder dan 200 waarnemingen en dienen de cijfers dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Meer dan andere zelfstandige ondernemers rapporteren zelfstandigen in de horeca dat ze slachtoffer werden van lichamelijk geweld. Het gaat om 8,1% van de zelfstandigen in de horeca, een aandeel dat bijna vier keer hoger ligt dan het gemiddelde (2,1%)

Figuur 19: lichamelijk geweld tijdens het werk naar sector, procent van zelfstandige ondernemers, 2023

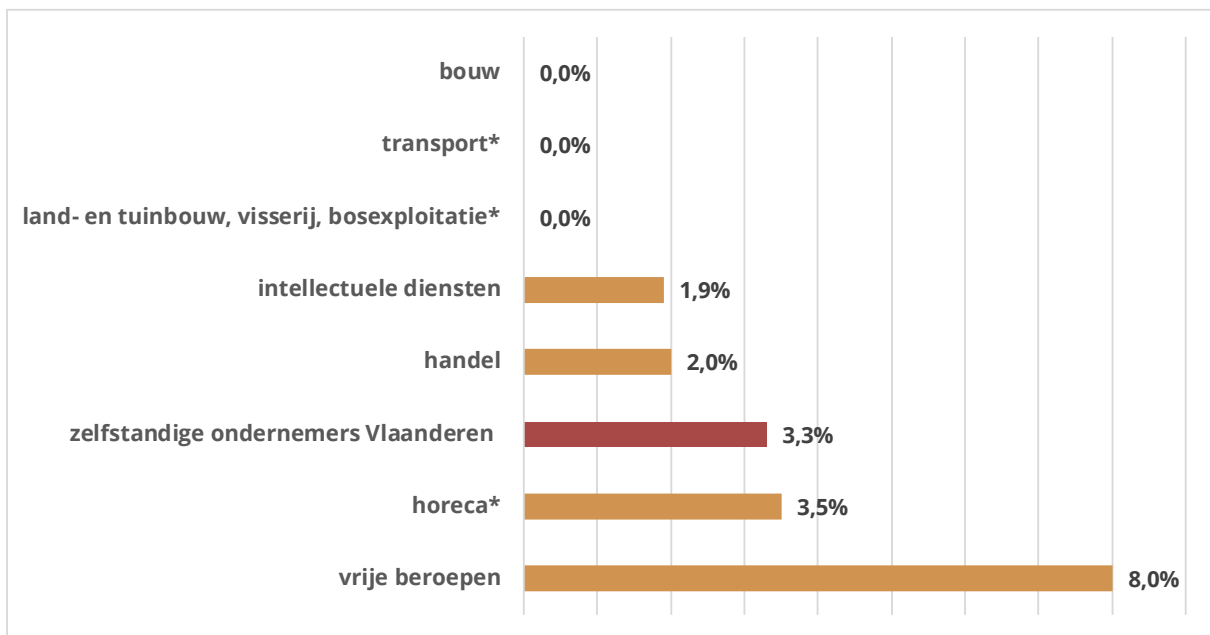

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: bij sectoren met * zijn er minder dan 200 waarnemingen en dienen de cijfers dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Bij de vrije beroepen zijn er beduidend meer slachtoffers van ongewenst seksueel gedrag dan bij de zelfstandige ondernemers in andere sectoren. Het slachtofferpercentage bij de vrije beroepen ligt meer dan dubbel zo hoog dan het gemiddelde (8% versus 3,3%).

Figuur 20: ongewenst seksueel gedrag tijdens het werk naar sector, procent van zelfstandige ondernemers, 2023

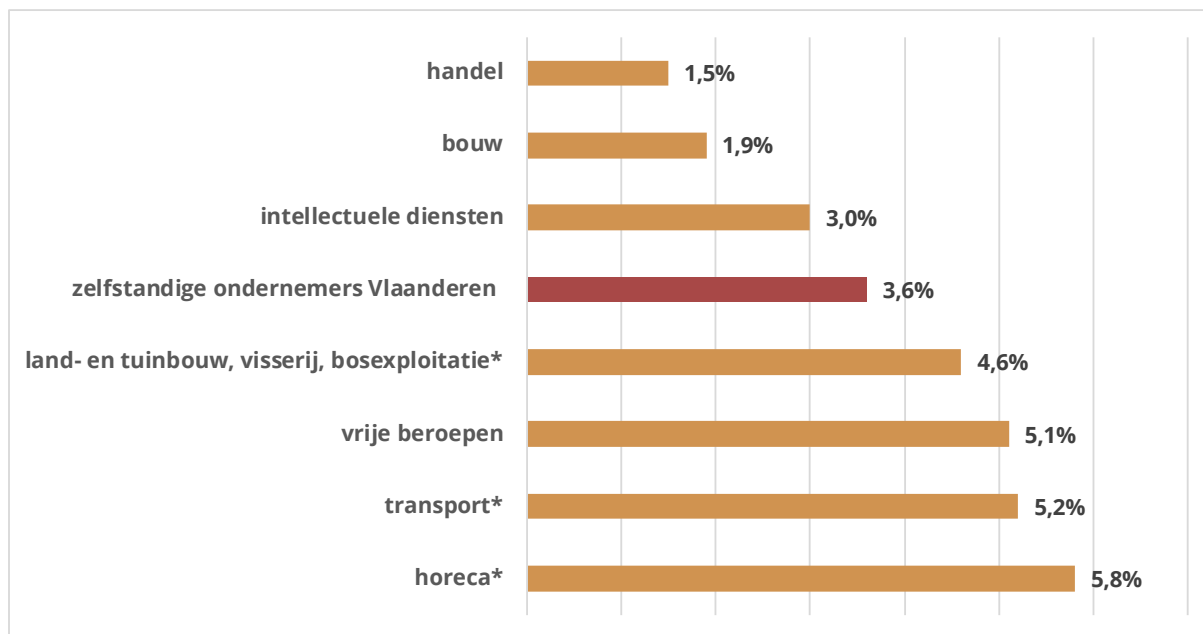
Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: bij sectoren met * zijn er minder dan 200 waarnemingen en dienen de cijfers dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

De slachtofferpercentages voor de confrontatie met pestgedrag liggen het laagst bij de handel (1,5%) en bouwsector (1,9%). De hoogste cijfers noteren we bij de transportsector (5,2%) en de horeca (5,8%).

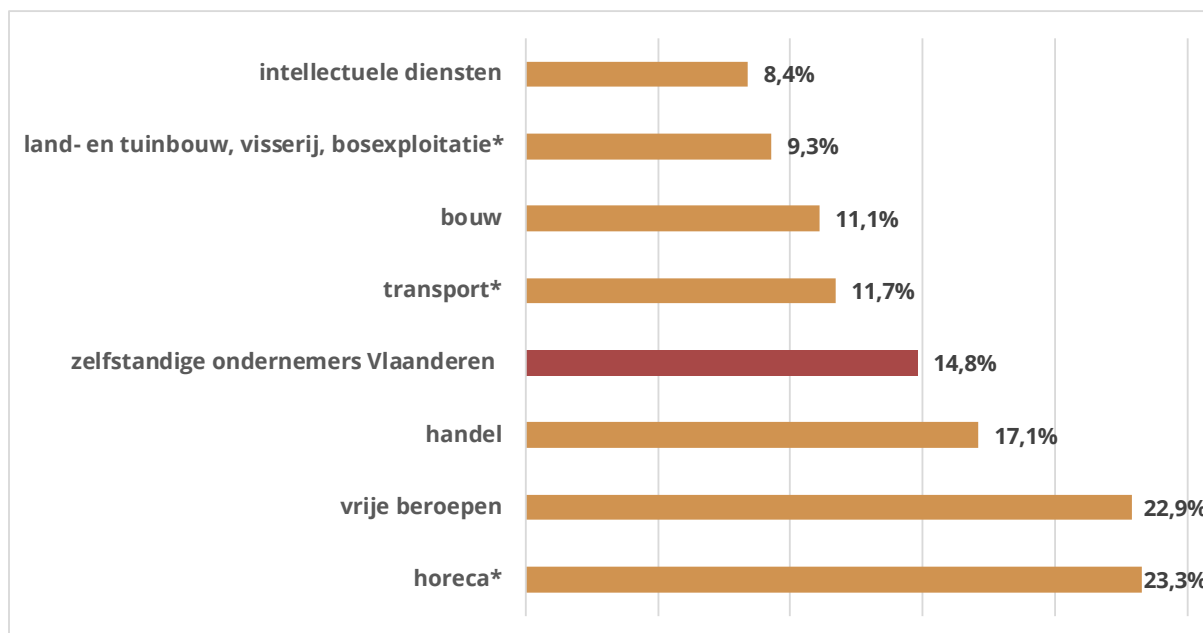
Figuur 21: pestgedrag tijdens het werk naar sector, procent van zelfstandige ondernemers, 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: bij sectoren met * zijn er minder dan 200 waarnemingen en dienen de cijfers dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Figuur 22: intimidatie/bedreiging tijdens het werk naar sector, procent van zelfstandige ondernemers, 2023

Bron: Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers, 2023

Noot: bij sectoren met * zijn er minder dan 200 waarnemingen en dienen de cijfers dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Ten slotte, de hoogste slachtofferpercentages voor intimidatie of bedreiging noteren we bij de vrije beroepen en de horeca waar iets meer dan één vijfde van de zelfstandige ondernemers rapporteert dat ze hiermee geconfronteerd werden. Sectoren waar de cijfers onder het gemiddelde voor Vlaanderen liggen zijn de intellectuele diensten, land- en tuinbouw/visserij/bosexploitatie, bouwsector en transport.

Referenties

Bourdeaud'hui, R., Lamberts, M., Notebaert, S., & Vanderhaeghe, S. (2024). *Methodologie Vlaamse werkbaarheidsmonitor*. Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <http://www.serv.be/node/16457>

Lijst met figuren en tabellen

Figuren

Figuur 1: procent van werknemers die slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2016/2019/2023	9
Figuur 2: slachtoffers van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag, % werknemers, 2023	11
Figuur 3: confrontatie met één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag, % werknemers, 2023	12
Figuur 4: % van mannen en vrouwen die als werknemer slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag	13
Figuur 5: % van vrouwen die als werknemer slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2019-2023	13
Figuur 6: % van mannen die als werknemer slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2019-2023	14
Figuur 7: grensoverschrijdend gedrag naar leeftijd, 2023	14
Figuur 8: grensoverschrijdend gedrag naar beroepsgroep, % van werknemers,2023	15
Figuur 9: : aandeel slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag naar sector, % van werknemers,2023	17
Figuur 10: aandeel slachtoffers van lichamelijk geweld naar sector, % van werknemers,2023	18
Figuur 11: aandeel slachtoffers van ongewenst seksueel gedrag naar sector, % van werknemers, 2023	19
Figuur 12: : aandeel slachtoffers van pestgedrag naar sector, % van werknemers,2023	20
Figuur 13: aandeel slachtoffers van intimidatie/bedreiging naar sector, % van werknemers,2023	20
Figuur 14: procent van zelfstandige ondernemers die slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2016-2023	22
Figuur 15 : slachtoffers van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag, procent van zelfstandige ondernemers, 2023	23
Figuur 16: Procent van mannen en vrouwen die als zelfstandig ondernemer slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk, 2023	24
Figuur 17: grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk naar leeftijd, procent van zelfstandige ondernemers, 2023	25

Figuur 18: grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk naar sector, procent van zelfstandige ondernemers, 2023	26
Figuur 19: lichamelijk geweld tijdens het werk naar sector, procent van zelfstandige ondernemers, 2023	27
Figuur 20: ongewenst seksueel gedrag tijdens het werk naar sector, procent van zelfstandige ondernemers, 2023	28
Figuur 21: pestgedrag tijdens het werk naar sector, procent van zelfstandige ondernemers, 2023	29
Figuur 22: intimidatie/bedreiging tijdens het werk naar sector, procent van zelfstandige ondernemers, 2023	29

Tabellen

Tabel 1: percentage en raming van het aantal werknemers die sporadisch of regelmatig het slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag op het werk, 2023	10
Tabel 2: slachtoffers van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag op het werk, % van werknemers, 2023.....	11
Tabel 3 : aandeel slachtoffers van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag naar kenmerken van de job, werknemers, 2023.....	16
Tabel 4: aandeel en raming van het aantal zelfstandige ondernemers die sporadisch of regelmatig slachtoffer werden van grensoverschrijdend gedrag, 2023	22
Tabel 5: slachtoffers van één of meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag, % zelfstandige ondernemers, 2023	23
Tabel 6: grensoverschrijdend gedrag tijdens het werk naar leeftijd, procent van zelfstandige ondernemers, 2023	25